

400.

Πάντα σὺν τῷ θεῷ

DISPUTATIO ACADEMICA

De

INFINITE DEI

Quam

SUB PRÆSIDIO

VIRI

Amplissimi atq; Excellentissimi

DN. JOH. CHRISTOPHORI

HUNDENHÄGER,

Log. & Philos. primæ Professoris

Publici ut acutissimi, ita & longè ce-
leberrimi

*DN. Patroni atque Praeceptoris sui multis nominis
bus et atem suspiciendi ac devenerandi*

publicæ συμφιλοσοφίαν την
exponit

M. JOACHIMUS CURTZIUS,

Zitt. Luf.

AUTOR RESP.

ad diem August.

AN. M. DC. LXX.

JENÆ,
TYPIS JOHANNIS WERTHERI.

ADMIRALIA FORTUNATA

ЯОНГДАНОНДО

MONTEVIDEO.

zinses Prozess. Polizei 2. 60. I

“*Si dico quod non possumus*” *et amplius* *invenimus* *versum*
“*qui dicitur quod non possumus*” *et amplius* *invenimus* *versum*

СИБІРСКИЙ ВІДИНДАГ М

Angela

Digitized by Google

Л. В. Г. КОМПАНИЯ МЕРТВЫХ

παῖς τοῦ τῷ Θεῷ.

Materia, quam in formâ disputatio-
nis elaborandam & tractandam
suscepimus, ab utrâque parte
Theologorum & Philosophorum
consentu est difficillima. Dico
ab utrâque parte, quia tam de ratione Infinita-
tis maximè controvèrtunt Philosophi impri-
mis Scholaſtici, quâm de probatione & mo-
do quo Deo competere dicatur, Theologi &
Philosophi magnam movent litem. In quâ
igitur, ne à veritatis tramite aberremus, sed
lumine rationis ad infinitam Tui gloriam, ô
Deus infinitæ Bonitatis! rectè utamur, Tu-
amque infinitatem sine errore consideremus,
& quantum nostra imbecillitas patitur, ex-
pendamus, Te Infinite Deus supplice corde
& ore veneramur: Dirige Spiritus S. gratiâ
meditationes & cogitationes nostras, ut nil,
nisi quod verum, in hac intricatâ matériâ co-
gitemus, proferamus & propo-
namus.

A 2

SE-

SECTIO I.

Explicans varias Infiniti acceptiones , rationemque formalem nostræ in præsenti acceptio-

nis.

Th. I.

Infinatum multis sumitur modis. Quapropter eorum potissimum pro ratione brevitatis, cui litabimus, adducturi sumus.

Th. II. Primò quidem sumitur apud Philosophos imprimitis Scholasticos τὸ infinitum interdum impropriè pro eo, quod est magno numero, *Sic explicante Comptono Carletono in Philos. suā universā disp. XLVI. Sect. i. n. 1. ut & docente Francisco Bonae Spei Tract. III. in cet. Libb. Phys. Aristotelis disp. 1. dub. 1. Ref. 1. n. 3. p. 137.* ut quando E. g. in vulgari loquendi modo divitem, qui ingentes possidet opes, infinitam auri & argenti habere dicimus copiam. Sic cùm infinitæ magnitudinis dicitur longum & latè patens corpus.

Th. III. Deinde etiam negativè, & maximè impropriè accipitur Infinitum, eoque sensu punctum seu indivisibile mathematicum dici solet infinitum, quòd nullos habeat fines, cùm nullam habeat extensionem. Quæ acceptio vocis hujus Aristoteli, quando *L. 3. Acroam. Phys. c. 4.* in fine quinque τις infiniti acceptiones adducit, prima est: ibique modum primum vocat αἰδύνατον διελθεῖν τῷ μὴ περικένει διένειν, ejusque statim exemplum subnectit, hæc verba addens: ὥστε εἰ Φωνῇ αἴρεται.

Th. IV. Porrò magis propriam sustinet acceptiōnē Infinitum: Estque vel simpliciter, vel secundūm quid tale: Infinitum secundūm quid est vel secundūm quantitatē, vel secundūm qualitatē tale: Illud iterum vel ratione quantitatis continuæ, vel ratione discretæ infinitum vocari & considerari potest: respectu prioris infinita dicitur magnitudo nempe linea, superficies, corpus: respectu posterioris, quantitatis scil. discretæ infinitus est numerus qui in infinitum augeri potest additione unitatum. Deinde secundūm qualitatē infinitum dicitur à Scholasticis, quod ratione graduum qualitatum in infinitum intenditur, E. g. gradus calo-

caloris si infiniti ponerentur in quodam subiecto, ibi daretur infinitas qualitatis nempe caloris. Hasce infiniti acceptiones cum aliis quoque tradit Rodericus de Arriagâ ita in discursu Philos. Disp. phys. XIII. Sect. I. n. 1. differens: *Infinitum aliud est in multitudine, quod includit infinitas unitates, quæ numerari successivè nunquam possunt, ita ut finiantur, aliud in magnitudine, ut si infinitæ partes materiæ inter se unirentur, facerent materiam infinitam in magnitudine: aliud in intentione sc. qualitatis, ut si in eodem subiecto infiniti gradus caloris ponerentur.* Hosce jam recensitos modos vocat infinitos tantum secundum quid, sic in eodem loco & textu pergens: *Hæc tria infinita solum sunt in aliquo genere & secundum quid, quia in alio genere habent finem &c.*

Th. V. Sumitur etiam infinitum vel privativè vel negativè: Privativè sumptum dicitur id, quod ratione naturæ suæ finiri aptum est natum, actu tamen vel nunquam vel difficulter finitur. Sive ut alii eodem tamen sensu describunt, (ex quibus est Job. Henricus Alstedius Theol. naturali parte I.c. VII. sub Theor. II.) quod finem quidem non habet. (scil. actu) sed tamen per naturam habere potuit, vel etiamnum potest. Hoc verò nempe infinitum negativè sumptum est id, quod nec actu finitur unquam, nec ratione naturæ finiti aptum est.

Th. VI. Deinceps est etiam apud Scholasticos recepta & usitata infiniti distinctio, quâ distinguunt inter Infinitum Categorematicum & Syncategorematicum. Et Rodericus de Arriagâ, Discursu Phil. disp. XIII. Phys. Sect. I. in fine p. 366. hæc distinctionis hujus membra explicat, sic scribens: *Infinitum aliud est Categorematicum, quod propriè in se actu includit infinitas partes: aliud est Infinitum Syncategorematicum, quod licet in se infinitum est, quia tamen ei possunt addi plures atque plures partes in infinitum. Dicitur Syncategorematicum non à se, sed à partibus, quæ possunt addi in infinitum.* Eodem modo, licet aliis quibusdam verbis hanc distinctionem exprimit Compronus Carleton. Phil. universâ disp. phys. XLVI. Sect. I. n. IV. nec non Franciscus Bonæ Spei Phys. Parte I. Tract. III. in ceteros libb. phys. disp. I. dub. I. Resol. 2, n. IV. Cujus verò momenti sit hæc distinctio, & annon cum supra etiam ab ipsis traditâ distinctione infiniti in magnitudine vel multitudine coincidat,

cidat, nobis jam non vacat ostendere, nec etiam quoniam ad eum modum infiniti, qui nostro scopo inserviet, non pertinet, in eâ morabimur.

Th. VII. Denique aliud est infinitum simpliciter sive essentiâ. Pro Synonymis enim ferè habentur, infinitum simpliciter & infinitum essentiâ. Vid. Comptonum Carleton. c. I. n. III. Dicitur etiam Infinitum in perfectione (sc. essentiali) & alias quoque Infinitum quoad substantiam, nec non infinitum entitativè sumptum vocatur. Vid. Rod. de Arriagâ cit. loco. Quæ acceptio etiam potissimum scopo nostro inserviet, quia hoc modo acceptum infinitum omnibus creaturis denegatur, solique Deo competit.

Th. IX. Ut autem eò melius & felicius progredi liceat, dispicie nūdum erit, in quonam convenienter ratio formalis infiniti hujus acceptationis consistat. Id verò antequam faciamus, videbimus in quonam multi Autores falsò rationem formalem infiniti hujus posuerint.

Th. IX. Sunt itaque, qui rationem formalem infiniti secundùm essentiam collocant in hoc, quod non receptum sit in essentiâ finitâ seu materiâ, sed sit per se subsistens, finitique esse consistere in hoc, quid ferè receptum sit in essentiâ tanquā in potentiatâ passivâ & receptivâ. Ex quibus est D. Thom. i. p. quest. 7. a. 1. referente Suarezio disþ. Metaph. Tom. poster. XXX. Seçt. II. n. XIIIX. & XIX. Sed hæc sententiâ minimè accipienda videtur, adeamque destruendam statim potest afferri instantia: Angelus enim irreceptus in essentiâ finitâ, etiam per se subsistit, quia est substantia, neque tamen exinde sequitur. E. Angelus est infinitus secundùm essentiam. Vide hanc sententiam quoque rejectam & refutatam n. XIX. c. I.

Th. X. Deinde aliorum sententia est, rationem formalem infiniti simpliciter seu in essentiâ ponit in duratione à parte ante & à parte post, ut loquuntur Scholastici. Verum stante hæc sententiâ, infinitum aliquod non secundùm essentiam, sed tantum aliquod attributum ex essentiâ illius fluens, quod hic est duratio, constituitur. Deinde videtur etiam absurdum inde erui posse, nempe quod hoc modo etiam quædam creatura posset dici infinita simpliciter & secundùm essentiam. Si enim Deus aliquam creaturam, c. g.

Spi-

Spiritum quendam ab æterno produxisset, & illa ipsa creatura, quoque in æternum duratura esset, (quod planè non repugnat,) tunc competenter ipse hæc infiniti ratio formalis, nempe ab æterno fuisse, atque æternum duraturum esse. E. quoque id, quod ratione hujusmodi formalis constituitur, de eâ dici posset, talisque per consequens creatura esset infinita secundum essentiam & simpliciter, quod Orthodoxis Theologis & sanæ rationi repugnat.

Th. XI. Sunt tertio nonnulli inter Philosophos, qui rationem formalem infiniti in essentiâ Independentiam ab aliâ superiori causâ esse existimant. Quam sententiam sine injuriâ adscribere possumus patribus Conimbricensibus, qui *3. phys. c. 8. q. 8.* infinitatem de Deo probatûr sic c. l. differunt: *Porrò infinitas hæc intensiva* (ita loquuntur ibi) *de Deo potest probari dupliciter: à priori* & aliquo attributo prius de Deo demonstrato: & *à posteriori ex affectibus.* *A priori* quidem, quando prius probatum est, Deum simpliciter primum esse, tum quoq; hoc constat. Nam quod simpliciter primum est, id à nullo, sed à seipso existit, &c. Unde facile colligere licet, hanc ipsorum opinionem fuisse, quod scil. aliquid per id, quod primum in causando & independens sit, infinitum secundum essentiam constituatur. Cum quibus quoque fecisse videtur Jacobus Martini, qui modò citata verba Conimbricensium tanquam *γέων Metaph. L. II. Exerc. IV. sub Theoremate XI. allegavit.* In idem cornu inflat Christophorus Scheiblerus, dum *Metaph. Spec. L. II. c. III. Tit. X. a. 1.* per omnimodam independentiam ab aliâ superiori causâ significari dicit infinitatem per essentiam. Hanc quoque sententiam fovet Vasquesius, qui *disp. 25. c. 5.* conceptum formalem infinitatis quærerit in τῷ esse à se, ideoque dicit, *Deum, esse formaliter infinitum, quia sit ens à se.* Hanc suam sententiam dum probare conatur, probat per id, quod adhuc est *καὶ δέχεται.* Dicit enim, quod quemadmodum esse ab alio formaliter dicat finitatem; ita esse à se formaliter dicat infinitatem. In quæstione, inquam, adhuc est, conceptum formalem finiti fundari in esse ab alio. Quod verò rem ipsam porrò concernit, non quidem negamus, infinitatem in essentiâ ex independentiâ per quasdam consequencias seu quendam discursum deduci posse, sed inficias imus, infinitatem & independentiam formaliter idem dicere. Unde re-

Et c

Ctē habent verba Thomae Comptoni Carletonis qui in Theologiā Scholast. Tom. Priori disp. 7. Sect. 2.n. 6. ita hanc in rem pronunciat; esto: ex hoc Dei prædicato recte per consequentias quasdam deducatur, cum esse infinitum, non tamen idem formaliter & directe est, esse in-creatū, & esse infinitum, sed tanquam duo diversa attributa à S. Thomā & Theologis semper sunt habita.

Th. XII. Restat nunc omissis aliis hāc de te sententiis, ut nostram quoque afferamus sententiam, seu eam cui adstipulari volumus. Dicimus verò & præmonemus: Quod infinitas ratione & vi vocis spectata dicat negationem finis seu termini, siveque infinitum est, quod nullis continetur terminis, hocque modo si infinitas concipiatur, latè patet extenditque se per omnia attributa divina positiva. Omnia enim quæ in Deo sunt, ita insunt, ut nullis contineantur finibus. Sic essentia Dei quoque per id est infinita, quod nullis continetur aut circumscribi potest terminis: Parili ratione Scientia, Potentia ac Sapientia, reliqua attributa Dei positiva infinita appellanda veniunt. Quando itaq; infinitum h. m. nimirum vi vocis & generalius spectatur, formaliter dicit negationem finis seu termini: Et cùm de aliis atq; aliis distinctis attributis affirmativis hāc ratione considerata infinitas, concipitur tum specificam quasi formalem denominationē accipit ab illo distincto attributo, de quo prædicatur. E. g. cùm potentiam Dei dico infinitam, tum infinitas generalius & vi vocis concepta specialiter dicit negationem finis potentiae sc. activæ, vel etiam ratione obiecti & possibilis, in quantum objectum divinæ potentiae statuitur.

Th. XIII. Verùm quando infinitatem peculiare & à ceteris distinctum attributum constituimus, res paulò aliter se habet. Tum enim duo importat: Unum complexionem quandam perfectionum omnium possibilium, per quam ens h. m. Infinitum seu Deus, est omnia, seu est quicquid est perfectionis sine imperfectione: alterum negationem termini seu terminabilitatis, per quam formaliter perfectio illa vel potius perfectionum complexio infinitatis rationem habet. In quo nobis præivit Decus & Lumen nostræ Salanæ splendidissimum, in adversarios verò veritatis fulgura emittens D. Job. Museus in lect. publ. super loc. Theolog. nuper ad finem perductis cap. II. de essentiâ Dei & attributis Negat: Hoc post-

posteriori modo, cùm spectamus infinitum, ejus ratio formalis consistet in negatione finis seu termini complexarum perfectiōnum possibilium.

Th. XIV. Nos in subsecuturis paginis de infinitate utroque modo spectatā, id est, tam prout latius accipitur & positivis essentiæ divinæ attributis competit, quām prout peculiare & distinctum à reliquis constituit DEI attributum, eā, quā fieri poterit brevitate discurremus, eamque de DEO ex lumine naturæ demonstrare conabimur.

SECTIO II.

DEUM infinitum esse, ex lumine rationis ostendens.

Th. I.

Antequam ad ipsam rei probationem accedamus, quædam huc facientia in antecessum proferemus: Et (1.) quidem, quod lis sit inter Philosophos, an nimirum ex lumine rationis Infinitas DEI demonstrari possit, an verò minus? Multi hic arripiunt negativam, nec pauci affirmativæ subscribunt, statuentes infinitatem DEI sejunctâ revelatione divinâ in S. Scripturâ scil. traditâ ex solo intellectus nostri in se spectati acumine probari posse.

Th. II. Negativam autem sententiam propugnantes inter alia, quibus negativam defendere conantur, adducunt etiam, imprimis contra Peripateticos, loca nonnulla Aristotelica, ex quibus etiam sunt sequentia: (1.) quando *L. 8. phys.* probat, in magnitudine non posse dari infinitam virtutem, rationemque statim addit hanc: *Quia si daretur, moveret in non tempore,* (2.) cùm Aristoteles negat, plures fieri posse mundos, negativæ sententiæ Patroni afferunt, Aristotelem per id ademisse Deo virtutem plures condendi mundos, quod tamen repugnat potentia DEI infinitæ, ac proinde quoniam potentia DEI cum ipsâ ejus essentiâ quoad rem simplicissimè unum sit, ideo Aristotelem etiam infinitatem DEI quoad essentiam & perfectionem negasse, concludunt. Porrò (3.) ajunt, Aristotelem determinatam virtutem Primo Motori s. Deo attribuere, cum *l. 2. de Cœlo c. 6. textu*

B

35. aſſe-

35. afferit: motum primum esse determinatae velocitatis ob determinatam virtutem primi motoris. (4.) denique accusant Aristotelem, quod virtutem DEI duratione tantum infinitam esse concedat, quia eum infinito movere tempore *L.12. Metaph. c.7.* afferat.

Th. III. Hæc verò nos non movent, quo minus calculo nostro affirmativam approbemus sententiam, dicamusq; Philosophum argumentis ex lumine naturæ petitis, infinitatem quoad essentiam de DEO adstruere posse. Hoc igitur assertum nostrum probandum assumemus. Deinceps verò quoque quid de locis Aristotelicis ab illis, qui à parte alterâ stant, pro stabiliendâ suâ negatione allatis, Peripatetici plerumque sentiendum esse putent, paucis ostendemus.

Th. IV. Præsupponendum verò hîc esse arbitramur (1) Essentiam Divinam, & ejus attributa quoad rem non differre, sed materialiter si spectantur identificari inter se. Quod in omnibus ferè Philosophorum Scriptis in concessis habetur. Idq; etiā Philosophus acutissimus & proinde celebratissimus Dn. Prof. Hundeshagen, Patronus & Præceptor meus ætatem suspiciendus, de venerandus, hinc inde cum in Scriptis publicis, quam etiam privatis lectionibus docet & docuit. (2) quòd in Deum nulla cadat imperfectio, sed contra, quicquid perfectionem dicat simpliciter, rectè Deo tribuendum sit. Quod Philosophus, quâ Philosophus facile concedit, ac id ipsum modò laudatus *Dn. Professor disputationis hujus Præses doctissimus in Palæstrâ suâ disputatoriâ super publici juris factâ cap. XXII. de perfecto Thesi VII. p. 519. Et seqq.* pluribus inculcat.

Th. V. Ex hisce concedendis igitur concessis sic argumentari licet: *Si nobis ex lumine naturæ innatescere potest, Deum esse Ens perfectissimum, omnemq; imperfectionem respuens, sequitur, quòd etiam eodem modo cognoscere possimus, Deum infinitum esse quoad essentiam. Sed verum est prius. E. Et posterius.*

Prioris veritatem fortè nemo accuratorum Philosophorum inficiabitur, Deum enim intellectus noster concipit sine revelatione divinâ ut ens simplicissimum, primum, & independens, cuiusmodi conceptum quoque Aristotelem de Deo habuisse, Scripta ejus passim testari videntur. Ut adeò, nullum Ens Deo dari posse perfectius, rationis acumine perspicere nobis licet. Consequentiam

am

am' verò legitimam esse, probo ex eo: Quia finitum esse quoad essentiam magna est imperfectio, Essentiae vero suae & perfectio-
nis nullos agnoscere fines, quibus ens aliquod limitari possit ma-
xima est perfectio. Quod primo statim intuitu clarum esse vide-
tur. Si E. à Deo tanquam Ente perfectissimo & simplicissimo re-
movenda est omnis imperfectio, erit & haec ab ipso rejicienda,
finitam scil. habere essentiam finitamque perfectionem, & è con-
trario ejus opposita perfectio potius Deo tribuenda erit: Quæ est
infinitas quoad essentiam & perfectionem. Deduci igitur & de-
monstrari ex lumine rationis potest Dei infinitas quoad essenti-
am & virtutem.

Th. VI. Deinde absq; verbi divini revelatione manifestum nobis esse potest, Ens illud perfectissimum & primum habere quoque potentiam perfectissimam & à nullo limitatam aut limi-
tabilem. Hoc enim Philosophi accuratores ferè omnes ex prin-
cipiis naturalibus passim declararunt & probarunt, paucis (inter
quos sunt Plinius & Plutarchus, qui multa recensent, quæ Deus
non possit, vel quia non recte usi sunt ratione, vel quia præcon-
ceptas falsas foverunt opiniones) dissentientibus. Quæ autem
potentia est perfectissima nullisque limitibus circumscribi pot-
est, illa est infinita. Sed Dei potentia est hoc modo comparata. E-
scimus etiam ex naturæ principiis, Dei potentiam esse simplici-
ter infinitam. Ratio est, quia potentia hujus entis sive Dei quo-
ad rem simplicissimè unum est cum ejus essentiâ, ut ita cùm po-
tentia Dei est infinita, non possit non infinita esse ejus essentia.
Eadem argumentandi ratione etiam ex omniscientia & reliquis
attributis divinis positivis, quæ rationis lumine nobis innote-
scunt, Deum essentialiter infinitum esse probare licet. Attributa
enim illa omnia infiniti scil. generaliter & vi vocis spectati ra-
tionem habent. Quæ prolixius dñducendi nobis proposita brevi-
tas vētāt.

Th. VII. Jam verò paucis dispiciendum erit, quomodo Ari-
stotelem ab hac suspicione liberandum esse Peripatetici censeant.
Et quidem, quod primum attinet, qu. 8. phys. docet, in magni-
tudine non posse dari infinitum, id frustra affertur pro accusando
Aristotele, Aristoteles enim, ut plurimi eum excusant, ibi non lo-

quitur de naturâ intelligente, sed de magnitudine intelligendi facultate carente: itaq; non de illâ, sed de hâc infinitam negat virtutem. Ad alterum supra adductum Aristotelis locum plerumq; respondent, Aristotelem non negâsse, plures fieri posse mundos respectu potentiae primi Motoris s. Dei, sed intuitu determinatae constitutionis, quia scil. à Deo liberè constitutus tantum est unus mundus, ac sic ajunt nonnulli, Aristotele hisce verbis hoc intendisse: Quoniam Deus liberè unum tantum condidit mundum, ideo stante, quod velit unum tantum existere mundum, plures fieri non possunt. Ut ita in h. l. nihil potentiae Dei infinitae detrahatur. Ad tertium facilis est responsio: quod nimurum Aristoteles, quando primum motum esse determinatae velocitatis ob determinatam virtutem primi Motoris, afferit, non hoc velit, qs. Virtus primi Motoris sit limitata & sic finita, sed quod ideo primus motus sit determinatae velocitatis, quia primus Motor primo motui certam & determinatam mobilitatis virtutem indiderit.

Th. II X. Quod verò nonnulli existimant, ab Aristotele, Deum quidem infinitæ virtutis constitui, sed tantum ratione durationis, quando eum infinito movere tempore loco supra citato afferit, id ipsorum effugium quoque ruinam patitur, ac quod Dei virtus æterna etiam independens & infinitæ perfectionis ab Aristotele statuatur & approbetur, prolixius ostendentem vide B. Zeisoldum tract. de conf. & diss. Aristotelis cum Scripturâ disp. VI. art. V. §. 32. & 33. Hic addo, quod multa Aristotelis scripta periisse putentur, in quibus forsitan clarius de Deo locutus fuerit. Deniq; ponamus, Aristotelem Dei essentiali infinitatem negâsse, non tamē inde sequitur: E. planè ex lumine naturæ probari ac deduci nequit.

Th. IX. Quapropter pro eâ ex principiis naturalibus probandâ sic argumentari licet:

Cujus essentia ita caret limitibus & terminis, ut nullo modo finiri aut limitari possit, ille ipse omnino dicendus, & reverâ est infinitus. Atqui Dei essentia ita caret finibus aut terminis, ut nullo modo finiri aut circumscribi possit. E. Deus omnino est & reverâ dicitur infinitus.

Majoris consequentia facile probatur; quia qualis est, aut quomodo se habet alicujus essentia, talis est, aut hoc modo se etiam ha-

habet ipsa res s. substantia cuius est essentia. Deinde huc accedit, quod major nostra colligat à descriptione ad descriptum; ita ut essentiæ suæ limites non posse habere sit descriptio τοῦ infiniti actu & quoad essentiam, infinitum verò descriptum. Sic è contrario ob eandem rationem valet hæc sequela: Omnis creatura habet certis terminis circumscriptam essentiam. E. omnis creatura est finita: firma E. manet hæc nostra Major: Cujus essentia nullos agnoscit fines, is ipse, cuius essentia dicitur, est infinitus. Quæ clara videntur. Minor est quidem Scripturæ, unde, nisi rem philosophicè tractandam sumfissimus, ejus veritatem facilè dilucidam proferre possemus: In præsenti tamen ratione instituti nostri luminis naturæ radio eam illustrare conabimur. Et quidem h. m. Qui tanquam Ens absolutè & intrinsecè necessarium ante omnia tempora & secula extitit & existit sine ullâ dependentiâ ab aliqua causa, ille etiam omnino nullam agnoscit suæ essentiæ aut perfectionis causam limitantem aut definitivam. Qui autem absque notabili contradictione nullam agnoscere aut recipere potest causam, ille, cum ita non habeat unde finem aut terminum accipiat, s. unde ejus essentiæ, certi limites figi possint, sed illimitabilis & illimitata est essentiæ entitativè infinitus est & rectè dicitur. Atqui Deus est Ens absolutè & intrinsecè necessarium, quod &c. E. Deus entitativè seu essentialiter est infinitus. Major hujus prosyllogismi quoniam firmo stat talo, stabilimento ulteriori non indiget. Minor confirmatur à progressu causarum secundarum tanquam dependentium ad primam tanquam independentem, quæ Aristoteli vocatur aeternum movens, & L. VI. de Mundo: πάντων αὐτὸν ὡς omnium rerum causā existens dicitur. Quando autem ad omnium primam pervenimus, illa ex intrinseca sua natura non dependeat ab alia priori vel superiori causâ necesse est. Alias enim non esset prima & independens. Deinde etiam Minorem cum Amplissimo & Excellentissimo Dn. Præside in laudatâ Palaestrâ disput. cap. XII. de Necess. & Conting. eundem quidem in sensum, paulo aliis tamen formalibus sic conceptis probare possem: Qui ab aeterno non potuit non esse, & jam non potest non esse ille est Ens (absolutè scil. & intrinsecè) necessarium. Atqui Deus &c. E. Deus

est Ens absolute & intrinsecè necessarium. Quia autem constat, Deum esse Ens intrinsecè necessarium, primum & independens in causando. E. Deum ab ulla alia causa finem essentiæ suæ accipere repugnat. Stat E. prior conclusio, Deum infinitum esse essentialiter & entitativè.

Th. X. Nunc tandem etiam in eo occupabimur, ut infinitatem, quatenus constituit peculiare Dei attributum, omnemque possibilem perfectionem complectitur, cum negatione terminabilitatis de Deo demonstrare possimus. Et quidem in Scripturâ infinitas Dei, quæ est perfectio ratione cujas Deus est omnia, sive continet perfectiones omnes indivisibiliter & indeterminabiliter, ut lumen nostræ Salanæ *Magnif. Dn. D. Job. Musæus in lectionibus publicis super loca Theol. non adeò pridem absolutis cap. II. de attrib. Dei neg.* eam describit, sub magnitudinis nomine indigitari videtur. Ut *Psalm. 145. v. 3.* dicitur: *Magnus est Jehova & laudandus valde & magnitudinis ejus non est finis.* Ubi notum est, quod hæc non intelligi possint de magnitudine molis sive secundum quantitatem, sed de magnitudine virtutis seu perfectionis. Et videtur ibi Deus dici magnus ob complexum omnium perfectionum possibilium, & quidem cum connotatâ interminabilitate, quia statim in eodem vers. 3. additur: & magnitudinis ejus non est finis, id est, quæcunque possibles sunt perfectiones, Deo insunt interminabiliter, quod nihil videtur esse aliud, quam Deum esse infinitum, prout scil. infinitas peculiare constituit attributum. Sic locum Psalmi hujus interpretante modo laudato *Magnif. Dn. D. Job. Musæo loco jam cit.*

Th. XI. Verum quoniam hæc ad superiorem Theologicam scilicet, spectant cathedram, & nos non ex libro Scripturæ, sed naturæ hoc Dei attributum eruere nobis proposuimus, missa in præsenti hæc facimus, & ad rationes ex naturæ scrutinio de promptas, quibus nimirum infinitas dicto modo spectata de Deo probari potest, nos convertimus. Idque facilius in actum deducere poterimus, quia in præcedentibus jam tum infinitatem de essentia divina demonstravimus. Jam verò qualis est essentia, tales sunt etiam ejus perfectiones,

Th.

Th. XII. Argumentamur igitur h. m.

*Cui omnes perfectiones possibles sine omni imperfectione sineq;
fine aut terminabilitate necessariò competunt, illi hoc infinitatis attributum necessariò convenit. Et consequenter ille
verè est & dicitur infinitus. Atqui Deo omnes perfectiones possibles sine omni imperfectione, & sine fine aut ter-
minabilitate necessariò competunt. E. Deo hoc, infinitatis ni-
mirum attributum, convenit necessariò, & verè est & dicitur
infinitus.*

Major ex terminis videtur clara. Eo ipso enim quod ens quoddam suarum perfectionum nullos habere potest limites aut fines, infinitas comprehendit perfectiones, & inde infinitum dici potest. Minorem tūm quæ in præcedentibus dicta sunt, stabiliunt, tum & hoc è contradictorio petitum confirmabit: Si Dei perfectiones certis terminis continentur & circumscribuntur, circumscribuntur vel quia id, quod ipsis certos ponit limites plures perfectiones ipsi largiri noluit; vel quia essentia Dei non alias aut plures habere potuit. Sed nec prius dici potest: quia Deus est causa omnium prima à nullaque dependet, sed est ens ab omni æternitate independens, & à se ipso, uti in præcedentibus ostensum. Et ita nullum agnoscit ens, quod mensuret ipsius perfectiones & virtutes: Neque posteriorius: quia Deus est ens perfectissimum, quo impossibile est dari perfectius. Ut hāc de re benè Swaretzius disput. XXX. Sect. II. n. XXII. sic differat: *In primo ente, quod ex se est suum esse nullum principium aut ratio limitationis intelligi potest. Quia sicut nullam habet causam sui esse, ita non potest in illo habere limitationem aut ex parte dantis, aut ex alio principio.* E. & Minor nostra manet inconcussa, scilicet quod Deus sine terminabilitate & imperfectione omni perfectiones possibles omnes possideat.

Th. XIII. Sed regeris: Sicut Deus est à se, ita & à seipso limitata habere cum posse perfectiones, aut certum perfectionis gradum. Verum hoc pugnat cum essentiâ divinâ, quæ ab intrinseco necessaria est: Ac ad eandem regressionem eodem modo respondet modò nominatus Swarez cit loc. hisce verbis:

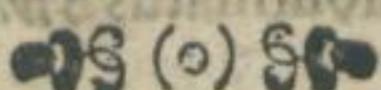
Hoc

Hoc repugnat enti necessariō & ab intrinseco & ex se habenti esse. Probat hoc porrò duabus rationibus: (1.) ab inconvenienti, quod inde proficiuntur: Sic enim, pergit ille, vel non repugnat diri multa entia ab intrinseco necessaria; vel quocunque ens habens limitatam perfectionem, vel quasi partem entis, potest à primo ente manare, vel quia tale ens non esset summè perfectum, quod verā & non repugnante conceptione possit concipi ut impossibile. (2.) quasi à priori: Per non repugnantiam, vel negationem omnis causæ; vel rationis, ob quam necessitas essendi, ut sic potius limitetur ad hoc genus perfectionis, quam ad aliud, & ad hunc gradum, quam ad meliorem.

Th. XIV. Deinde pro eodem Dei attributo etiam ex oppositione sic argumentamur: Aut in Deo dantur omnes perfectiones possibles sine terminabilitate, aut non dantur. Si prius est & dantur: Hacemus quod volumus. Perfectionum enim omnium possibilium complexum cum adjunctâ interminabilitate sive negatione finis aut termini infinitatem hic appellamus. Sin vero posterius & non dantur dicto modo in Deo, carebit Deus aliquā aut etiam pluribus perfectionibus, & sic virtutes & perfectiones ejus habebunt certos limites & consequenter erunt finitae. Si perfectiones Dei sunt finitae, etiam ejus essentia est finita, atque ita Deus est Ens finitum. Quod absurdorum absurdissimum est, & nihil aliud, quam Deum facere non Deum. Quod uberioris diducendi in conflitu publico forsan à Doctissimis Dominis Opponentibus nobis dabatur occasio. Posterioris itaque quoniam sine manifesta contradictione stare non potest, prius, quod videlicet Deus sit infinitus, necessariō concedendum erit.

Quæ contra hocce Dei attributum Impius Vorstius objicit & alii nonnulli, resoluta sunt passim ab Autoribus. Vide Beccanum & Albertum Grauerum in Quest. illustribus
Quest. VI. pag. 28. 29. seqq.

DEO infinito
infinita sit Laus & Gloria,
in infinita seculorum secula.

VD 74

Datum der Entleihung bitte hier einstempeln!

1. Nov. 1949

SLUB DRESDEN

3 0363171

